

MAPA PUTA ZA PARK PRIRODE „ULCINJSKA SOLANA“

1. Status i značaj Ulcinjske solane

U okviru završnog mjerila 5 za Poglavlje 27 – Životna sredina i klimatske promjene, Crna Gora se obavezala da obezbijedi odgovarajući status zaštite Ulcinjske solane, kao i djelotvorno sprovođenje neophodnih mjera zaštite radi poboljšanja njenog stanja očuvanosti.

Ulcinjska solana prostire se na 1.477 hektara i predstavlja jedno od najvažnijih močvarnih područja u regionu, od izuzetnog značaja za očuvanje biodiverziteta, naročito migratornih i drugih vrsta ptica, kao i močvarnih i drugih staništa.

Zbog izuzetnih prirodnih vrijednosti ovog područja, Skupština opštine Ulcinj je 2019. godine donijela Odluku o proglašenju Parka prirode „Ulcinjska solana“ („Službeni list Crne Gore – opštinski propisi“, br. 030/19 od 29. jula 2019. godine), čime je području dodijeljen zvanični status zaštite. Iste godine područje je uvršteno i na Ramsarsku listu močvarnih područja od međunarodnog značaja. Cjelokupna teritorija Ulcinjske solane obuhvaćena je predloženom mrežom Natura 2000, kao buduće područje Natura 2000, koju je Vlada Crne Gore usvojila i dostavila Evropskoj komisiji u julu 2026. godine.

Odluka o proglašenju Parka prirode dodatno je izmijenjena i dopunjena krajem 2025. godine („Službeni list Crne Gore – opštinski propisi“, br. 070/25 od 31. decembra 2025. godine), čime je formalno prepoznata mogućnost uspostavljanja zajedničke upravljačke strukture čiji su osnivači Vlada Crne Gore i Opština Ulcinj.

Uspostavljanje funkcionalnog i održivog upravljača jedan je od ključnih preduslova za dugoročno očuvanje ovog područja, sprovođenje mjera zaštite i ispunjavanje obaveza Crne Gore u procesu pristupanja Evropskoj uniji.

Kada je riječ o pitanju vlasništva nad područjem Ulcinjske solane, imajući u vidu da se radi o imovinskopравnom pitanju, uz mapu puta dostavljamo i mišljenje Zaštitnika imovinsko-pravnih interesa. Istovremeno, treba naglasiti da mišljenje Zaštitnika imovinsko-pravnih interesa predstavlja pravno mišljenje dato u okviru njegove nadležnosti, dok konačnu odluku o vlasništvu, u slučaju spora, donosi nadležni sud.

Pitanje vlasništva stoga treba razmatrati odvojeno od pitanja zaštite prirode i upravljanja zaštićenim područjem, koja su u nadležnosti ovog ministarstva, i ono ne treba da predstavlja prepreku za preduzimanje mjera usmjerenih na zaštitu i očuvanje prirodnih vrijednosti Ulcinjske solane.

Zakon o zaštiti prirode, koji je ocijenila Evropska komisija i koji je usvojen u julu 2026. godine, omogućava zaštitu i očuvanje područja bez obzira na to da li je zemljište u državnoj svojini. Mjere

očuvanja dodatno su obezbijeđene činjenicom da je područje određeno kao buduće područje Natura 2000 i uključeno u listu predloga dostavljenih Evropskoj komisiji radi ocjene dovoljnosti.

2. Obaveze u okviru Poglavlja 27

Uspostavljanje upravljača predstavlja ključni preduslov za sprovođenje niza drugih aktivnosti, uključujući realizaciju Plana upravljanja, obezbjeđivanje finansiranja, sprovođenje mjera očuvanja, sanaciju infrastrukture, monitoring biodiverziteta i razvoj sistema upravljanja posjetiocima. Formiranje Radne grupe u aprilu 2022. godine za praćenje realizacije aktivnosti iz Akcionog plana za Poglavlje 27 označilo je početak sistematičnijeg i koordinisanijeg pristupa sprovođenju mjera zaštite. Radna grupa okuplja predstavnike državnih institucija, lokalne samouprave, javnih preduzeća i nevladinog sektora, a njen rad doprinio je sprovođenju konkretnih mjera i obezbjeđivanju kontinuiteta praćenja i izvještavanja o napretku.

U okviru ovog procesa pripremani su i redovno dostavljani Evropskoj komisiji kvartalni izvještaji o realizaciji aktivnosti, kojih je, prema dostupnim podacima, ukupno 26, pri čemu se posljednji odnosi na period januar–mart 2026. godine. Pored kvartalnih izvještaja, Radna grupa je pripremila tri godišnja izvještaja o napretku, za 2022, 2023. i 2024. godinu, pružajući širi pregled sprovedenih aktivnosti, ostvarenih rezultata i ključnih izazova u sprovođenju mjera. Najznačajniji rezultati na području obuhvataju:

- usvajanje lovne osnove za period 2023–2033, kojom je Ulcinjska solana određena kao lovni rezervat, odnosno zona u kojoj je lov zabranjen;
- sanaciju prvih 7 km prioriternih nasipa tokom 2023. godine, uz saglasnost Agencije za zaštitu životne sredine;
- sprovođenje sveobuhvatne inventarizacije flore i faune;
- uspostavljanje protokola za praćenje indikatorskih vrsta u periodu 2023–2024, uz podršku IKI fonda kroz projekat BioMon;
- kontinuirani monitoring biodiverziteta i staništa Natura 2000;
- sprovođenje aktivnosti usmjerenih na očuvanje osnovnih ekoloških procesa i funkcionalnosti solane.

Ove aktivnosti predstavljaju važnu osnovu za uspostavljanje budućeg sistema upravljanja.

Detaljan pregled aktivnosti sprovedenih od proglašenja 2019. godine do danas, kao i planiranih mjera, dat je u tabeli u prilogu.

3. Osnivanje Društva sa ograničenom odgovornošću „Park prirode Ulcinjska solana“

Nakon niza sastanaka uz učešće svih zainteresovanih strana, Vlada Crne Gore i Opština Ulcinj su, kao osnivači, 30. januara 2026. godine potpisale Ugovor o osnivanju društva sa ograničenom odgovornošću za upravljanje Parkom prirode „Ulcinjska solana“. Prema ovom ugovoru, Vlada Crne Gore ima osnivački udio od 60%, a Opština Ulcinj 40%.

Ugovorom su predviđeni sljedeći organi društva:

- **Skupština društva;**
- **Odbor direktora.**

U skladu sa osnivačkim udjelima, Vlada Crne Gore imenuje tri člana Skupštine društva, a Opština Ulcinj dva člana.

Na sjednici održanoj 24. septembra 2026. godine Vlada Crne Gore imenovala je svoja tri predstavnika u Skupštinu društva.

Konstitutivna sjednica Skupštine Društva sa ograničenom odgovornošću za upravljanje Parkom prirode „Ulcinjska solana“ održana je 14. oktobra 2026. godine. Tom prilikom Aleksandar Popović jednoglasno je izabran za predsjednika Skupštine, a Statut društva jednoglasno usvojen, nakon pribavljanja potrebnih saglasnosti Vlade Crne Gore i Opštine Ulcinj, kao osnivača.

Naredna sjednica Skupštine društva zakazana je za 23. oktobar 2026. godine, kada je planirano imenovanje Odbora direktora i izvršnog direktora.

Postupak formalne registracije društva je u toku, uz potrebu usklađivanja Statuta i osnivačkih akata sa novim Zakonom o upravljanju privrednim društvima u državnom vlasništvu. Očekuje se da postupak registracije bude završen do kraja 2026. godine.

4. Mapa puta do pune operativne funkcionalnosti novog upravljača

Nakon konstituisanja organa društva i završetka postupka registracije, potrebno je sprovesti niz aktivnosti kako bi novi upravljač mogao da preuzme upravljanje Parkom prirode.

Faza I – Konstituisanje organa društva

Prvi neposredni korak jeste da Opština Ulcinj završi imenovanje članova Skupštine društva i da se održi konstitutivna sjednica Skupštine.

Na ovoj sjednici potrebno je izabrati Odbor direktora i formalizovati unutrašnju organizaciju društva usvajanjem Statuta, za koji su prethodno pribavljene saglasnosti Vlade Crne Gore i Skupštine opštine Ulcinj.

Faza II – Registracija i uspostavljanje operativnog društva

Nakon konstituisanja Skupštine društva, izbora Odbora direktora i usvajanja Statuta, potrebno je sprovesti preostale radnje neophodne za formalno osnivanje i početak rada društva.

Skupština društva takođe bira izvršnog direktora, koji je odgovoran za operativno upravljanje društvom, organizaciju njegovog rada i sprovođenje odluka organa društva, u skladu sa zakonom, Ugovorom o osnivanju i Statutom društva.

Po završetku konstituisanja organa društva, donošenja potrebnih akata i njihovog usklađivanja sa važećim propisima, društvo mora biti registrovano u Centralnom registru privrednih subjekata (CRPS), čime se stvaraju formalni uslovi za njegov rad.

Nakon registracije potrebno je uspostaviti administrativne, finansijske, stručne i tehničke preduslove za punu operativnu funkcionalnost društva.

To, između ostalog, obuhvata:

- uspostavljanje stručnih i administrativnih službi;
- definisanje unutrašnje organizacije i sistematizacije radnih mjesta;
- obezbjeđivanje finansijskih, kadrovskih i materijalnih uslova za rad;
- uspostavljanje sistema finansijskog, programskog i drugog propisanog izvještavanja;
- definisanje odgovornosti, procedura i operativnih mehanizama za sprovođenje mjera zaštite i upravljanje Parkom prirode „Ulcinjska solana“;
- uspostavljanje saradnje sa nadležnim državnim organima, Opštinom Ulcinj, Agencijom za zaštitu životne sredine, naučnim i stručnim institucijama, kao i nevladinim sektorom.

Nakon realizacije ovih aktivnosti, društvo će imati institucionalne i operativne preduslove za preuzimanje pune odgovornosti za upravljanje Parkom prirode „Ulcinjska solana“.

Faza III – Uspostavljanje stručnih službi i preuzimanje zaposlenih

Nakon uspostavljanja osnovne organizacione strukture, novi upravljač treba da formira stručne službe nadležne za sprovođenje mjera zaštite i upravljanja Parkom prirode.

Posebnu pažnju treba posvetiti obezbjeđivanju kontinuiteta stručnih kapaciteta.

U tom smislu predviđeno je da novi upravljač, u skladu sa zakonom i odgovarajućim procedurama, preuzme lica koja su do sada bila angažovana u Javnom preduzeću za nacionalne parkove Crne Gore (JPNPCG) na poslovima upravljanja i zaštite Ulcinjske solane.

Time bi se obezbijedilo da prenos upravljačkih funkcija ne dovede do prekida u sprovođenju mjera zaštite, monitoringa, održavanja infrastrukture i drugih terenskih aktivnosti.

Faza IV – Plan upravljanja

Uporedo sa uspostavljanjem upravljačke strukture izrađen je Plan upravljanja Parkom prirode „Ulcinjska solana“.

Plan upravljanja izrađen je uz podršku međunarodnih projekata NatureReturns i GEF-7, dok se njegova tehnička razrada i usklađivanje trenutno sprovode u saradnji sa timom JASPERS, koji pruža podršku pripremi infrastrukturnih projekata za finansiranje iz IPA programa.

Novi Plan upravljanja Ulcinjskom solanom usvojen je u junu 2026. godine i aktivno ga sprovodi sadašnji upravljač, Javno preduzeće za nacionalne parkove Crne Gore (JPNPCG).

5. Kontinuitet upravljanja do preuzimanja od strane novog upravljača

Imajući u vidu da je za osnivanje i stavljanje novog društva u funkciju potreban određeni vremenski period, neophodno je obezbijediti kontinuitet sprovođenja mjera zaštite dok novi upravljač ne bude mogao da u potpunosti preuzme svoje funkcije.

U tu svrhu Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera priprema Informaciju za Vladu Crne Gore na osnovu koje bi ugovor o zakupu imovine AD „Bajo Sekulić“ – u stečaju, od strane Javnog preduzeća za nacionalne parkove Crne Gore (JPNPCG), bio produžen do 31. decembra 2026. godine.

Ovaj rok predstavlja krajnji datum do kojeg se očekuje završetak ključnih koraka za uspostavljanje i operativno osposobljavanje novog upravljača, uz istovremeno obezbjeđivanje kontinuiteta sprovođenja mjera zaštite i upravljanja.

Do preuzimanja tih odgovornosti od strane novog upravljača, Javno preduzeće za nacionalne parkove Crne Gore (JPNPCG) nastaviće da sprovodi neophodne aktivnosti po postojećem modelu, kako bi se spriječio bilo kakav prekid zaštite područja.

6. Sanacija infrastrukture i mjere „bez rizika od pogrešnog ulaganja“ („no-regret“)

Osnovni preduslov za dugoročno očuvanje ekoloških vrijednosti Ulcinjske solane jeste obnova i održavanje ključnih ekoloških procesa, prvenstveno kontrolisanog plavljenja solane morskom vodom.

Stoga Plan upravljanja prepoznaje sanaciju infrastrukture kao jedan od ključnih prioriteta, uključujući:

- pumpne stanice;
- nasipi;
- kanali;
- bazeni;
- drugi objekti neophodni za funkcionisanje vodnog režima solane.

Iz državnog budžeta zaključen je ugovor sa društvom SBCC d.o.o. za sanaciju 8 km prioriternih nasipa, u vrijednosti od 259.701,08 eura. Radovi su počeli u septembru 2026. godine i biće završeni 2027. godine.

Istovremeno, u okviru priprema za finansiranje iz programa IPA 2024–2027, pripremaju se takozvane „no-regret“ mjere, odnosno intervencije neophodne za očuvanje područja, opravdane nezavisno od budućeg razvoja složenijih infrastrukturnih rješenja.

Prilikom planiranja i izvođenja radova moraju se uzeti u obzir specifični uslovi područja i periodi razmnožavanja i gniježđenja ptica. Zbog toga je period za izvođenje pojedinih radova uglavnom ograničen od avgusta do sredine oktobra, što utiče na dinamiku realizacije infrastrukturnih projekata.

7. Buduće mjere upravljanja i zaštite

Plan upravljanja za naredni period pruža sveobuhvatan okvir za očuvanje prirodnih vrijednosti i održivo upravljanje Parkom prirode.

Utvrđene prioritetne mjere obuhvataju:

- obnovu i održavanje vodnog režima solane;
- sanaciju pumpnih stanica, nasipa, kanala i bazena;
- kontrolu i uklanjanje invazivnih vrsta, naročito u kristalizacionim bazenima;
- kontinuirani monitoring biodiverziteta;
- monitoring staništa i vrsta Natura 2000;
- nastavak praćenja indikatorskih vrsta;
- sprovođenje mjera zaštite ptica i drugih značajnih vrsta;
- uspostavljanje efikasnog sistema upravljanja posjetiocima;
- razvoj osnovne infrastrukture za posjetioce;
- jačanje stručnih i administrativnih kapaciteta upravljača;
- uspostavljanje održivog sistema finansiranja upravljanja.

Jačanje kapaciteta novog upravljača biće posebno važno s obzirom na specifičnost Ulcinjske solane kao antropogenog ekosistema, čije prirodne vrijednosti u velikoj mjeri zavise od pravilnog upravljanja vodnim režimom i infrastrukturuom.

8. Okvirni redosljed narednih aktivnosti

Radi jasnog definisanja narednih koraka, aktivnosti potrebne za uspostavljanje pune funkcionalnosti upravljača predstavljene su sljedećom mapom puta:

Br.	Aktivnost	Rok	Status
1.	Imenovanje preostala dva člana Skupštine društva od strane Opštine Ulcinj	Oktobar 2026.	Realizovano
2.	Održavanje konstitutivne sjednice Skupštine društva	Novembar 2026.	Realizovano 14.10.2026.
3.	Izbor Odbora direktora	Novembar 2026.	Planirano
4.	Izbor izvršnog direktora od strane Skupštine društva	Novembar 2026.	Planirano
5.	Definisanje unutrašnje organizacije i sistematizacije radnih mjesta	Decembar 2026.	Planirano
6.	Usvajanje Statuta društva i završetak postupka registracije u Centralnom registru privrednih subjekata (CRPS)	Decembar 2026.	Planirano
7.	Uspostavljanje administrativnih, finansijskih i stručnih službi društva	Decembar 2026.	Planirano
8.	Obezbjediivanje kontinuiteta stručnih kapaciteta i preuzimanje lica angažovanih na poslovima zaštite i upravljanja, u skladu sa zakonom	Decembar-Januar 2026.	Planirano

9.	Formalno preuzimanje upravljanja Parkom prirode od strane novog upravljača	Januar 2027.	Planirano
-----------	---	---------------------	-----------

Mapa puta pruža okvir za praćenje realizacije aktivnosti, dok se rokovi mogu dodatno precizirati i razraditi kroz operativni plan društva.

9. Zaključak

Proces uspostavljanja upravljačke strukture Parka prirode „Ulcinjska solana“ nalazi se u završnoj fazi institucionalnog formiranja.

Potpisivanjem Ugovora o osnivanju društva 30. januara 2026. godine, Vlada Crne Gore i Opština Ulcinj definisale su osnovni model budućeg upravljanja. Vlada Crne Gore je 24. septembra 2026. godine imenovala svoja tri predstavnika u Skupštinu društva, čime je stvoren preduslov za konstituisanje organa društva nakon imenovanja predstavnika Opštine Ulcinj.

U narednom periodu pažnju treba usmjeriti na završetak registracije društva, izbor Odbora direktora, uspostavljanje stručnih službi i operativnih kapaciteta, kao i pripremu za formalno preuzimanje odgovornosti za upravljanje od strane novog upravljača.

Istovremeno, do potpunog preuzimanja upravljanja mora se obezbijediti kontinuitet postojećih mjera zaštite. U tom smislu produženje angažmana Javnog preduzeća za nacionalne parkove Crne Gore (JPNPCG) do 31. decembra 2026. godine predstavlja prelazno rješenje koje omogućava nesmetano sprovođenje neophodnih aktivnosti dok novi upravljač ne dostigne punu operativnu sposobnost.

Uporedo sa institucionalnim procesom treba nastaviti aktivnosti na realizaciji Plana upravljanja, sanaciji ključne infrastrukture, pripremi „no-regret“ mjera, monitoringu biodiverziteta i obezbjeđivanju finansiranja kroz program IPA 2024–2027 i druge raspoložive izvore.

Na taj način stvaraju se uslovi za prelazak sa privremenog modela upravljanja na stabilan, funkcionalan i dugoročno održiv sistem upravljanja Parkom prirode „Ulcinjska solana“, koji omogućava djelotvorno sprovođenje mjera zaštite, očuvanje ključnih prirodnih vrijednosti područja i ispunjavanje obaveza Crne Gore u procesu pristupanja Evropskoj uniji.

Ad 2) Ulcinjska solana – mjere očuvanja 2019–2026.

DATUM	MJERA OČUVANJA
24. jun 2019.	Proglašenje Parka prirode „Ulcinjska solana“ (1.477 ha)
1. jul 2019.	Proglašenje Ramsarskog područja Ulcinjska solana br. 2399 prema kriterijumima 1, 3 i 5
2020-2021	Inventarizaciona istraživanja vidre, slijepih miševa, leptira, vilinih konjica i invazivnih vrsta (<i>Erigeron canadensis</i>)
2021-2022	Postavljanje vještačkih splavova za gniježđenje

2022	Popravke na pumpnim stanicama Đeran i 16
5. april 2022.	Formiranje Radne grupe za praćenje realizacije aktivnosti povezanih sa upravljanjem Ulcinjskom solanom, utvrđenih Akcionim planom za ispunjavanje završnih mjerila za Poglavlje 27 – Životna sredina i klimatske promjene (članovi su predstavnici Ministarstva, Opštine Ulcinj, JP Nacionalni parkovi Crne Gore, Agencije za zaštitu životne sredine (od 2026) i dvije NVO: CZIP i MSJA)
2022-2024	Radna grupa doprinijela je sprovođenju konkretnih mjera i kontinuiranom monitoringu i izvještavanju o napretku. Pripremljeno je ukupno 26 kvartalnih izvještaja o realizaciji, od kojih posljednji obuhvata period januar–mart 2026. Pored toga, Radna grupa pripremila je tri godišnja izvještaja o napretku za 2022, 2023. i 2024, sa širim pregledom sprovedenih aktivnosti, ostvarenih rezultata i ključnih izazova.
2023	Sanacija 6,6 km prioritetnih nasipa u centralnoj zoni; nabavka bagera (projekat koji vodi CZIP)
2023	Javno preduzeće za uzgoj, zaštitu i lov divljači „Ulcinj“ iz Ulcinja usvojilo je Lovnu osnovu za lovište „Ulcinj“ za period 2023–2033, na koju je saglasnost dalo Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede. Lovna osnova obuhvata sljedeće lokalitete: 1) Park prirode „Ulcinjska solana“, površine 1.447 ha, 2) rezervat „Ada“, površine 495,46 ha, i 3) rezervat „Šasko jezero“, površine 441,00 ha, koji su određeni kao lovni rezervati. U skladu sa Zakonom o divljači i lovstvu, ovi rezervati predstavljaju nelovne površine unutar lovišta.
2023-2024	Inventarizacija biodiverziteta i izrada protokola monitoringa indikatorskih vrsta (projekat IKI BioMon koji vodi CZIP)
Decembar 2024.	Podrška pripremi projekata u sektoru životne sredine i klimatskih promjena, Crna Gora EUROPEAID/139893/IH/SER/ME: Sanacija Ulcinjske solane – idejno rješenje
2025	Nabavka traktora sa malčermom za uklanjanje zarasle vegetacije i održavanje staza i nasipa (projekat koji vodi CZIP)
26. jun 2026.	Na osnovu istraživanja i kartiranja sprovedenih tokom 2018. i 2019. godine, Vlada Crne Gore usvojila je predlog ekološke mreže Natura 2000, prema kojem je Park prirode „Ulcinjska solana“ dio šireg pSCI ID 6 Bojana i SPA ME0000001 Delta Bojane.
30. januar 2026.	Potpisivanje ugovora osnivača o osnivanju Društva sa ograničenom odgovornošću „Park prirode Ulcinjska solana“
30. april 2026.	Dostavljanje identifikacionog obrasca operacije IPA III za sprovođenje hitnih mjera sanacije „no-regret“ (faza I)
4. jun 2026.	Primljeni komentari Delegacije EU na identifikacioni obrazac operacije IPA III
21. jul 2026.	Završen Biznis plan za Park prirode „Ulcinjska solana“
25. avgust 2026.	Usvajanje Plana upravljanja Parkom prirode „Ulcinjska solana“ sa smjernicama za mjere očuvanja (str. 12) od strane Skupštine opštine Ulcinj
17. septembar 2026.	Razgovori u Vladi o pitanju vlasništva nad imovinom

Septembar 2026.	Sanacija dodatnih 8 km prioritetnih nasipa finansirana iz državnog budžeta za 2026.
-----------------	---

Ad 3) Akcioni plan usvojenog Plana upravljanja za period 2026–2030. daje detaljan pregled prioriteta sa rokovima realizacije i procjenom troškova za petogodišnji period:

Šifra	Aktivnost	Pokazatelj realizacije aktivnosti	Prioritet	Period realizacije					Nadležni subjekti i partneri u realizaciji	Procijenjena sredstva	Izvori finansiranja
				26	27	28	29	30			
1.1.1.	Sanirati prioritetne pumpne stanice	Prioritetne pumpne stanice (Đerane, 16, 9 i 31) su u funkciji (izvještaj)	1						Sekretarijat za prostorno planiranje Agencija za zaštitu životne sredine, Upravljač	2.100.000	IPA / državni budžet
1.1.2.	Obezbijediti električnu energiju za pumpnu stanicu 31	Pripremljena projektna dokumentacija; obezbijeđeno napajanje električnom energijom pumpne stanice 31	1						Upravljač, EPCG, CEDIS, Opština	5,000	IPA / državni budžet
1.1.3.	Redovno održavati prioritetne pumpne stanice	Evidencija održavanja	1						Upravljač	Upravljač	Budžet uprave Parka
1.1.4.	Nabaviti mehanizaciju za održavanje infrastrukture	Nabavljena mehanizacija (traktor sa malčermom i kosilicom, mini-	1						Upravljač	111,000	IPA / državni budžet

		bager, vozilo i prikolica, minibus)									
1.1.5.	Sanirati prioritetne nasipe na Knetama, isparavanjima I, II, III, IV i obodni nasip	Sanirana 53 km prioritetnih nasipa i 17 km obodnog nasipa	1						Agencija za zaštitu životne sredine, MERS, Upravljač	5.300.000	IPA / državni budžet
1.1.6	Pripremiti tehničku dokumentaciju i obezbijediti stručni nadzor nad radovima na sanaciji	Tehnička dokumentacija Izvještaj nadzornog inženjera	1						Upravljač, MERS, Ministarstvo javnih radova	700,000	IPA / državni budžet
1.1.7.	Redovno održavati prioritetne nasipe	Evidencija održavanja	1						Upravljač	20,000	IPA / državni budžet
1.1.8.	Redovno održavati nasipe pomoću bagera	Evidencija održavanja	1						Upravljač	100,000	Budžet uprave Parka
1.1.9.	Sanirati sve unutrašnje kanale i dovodni kanal	Sanirani svi unutrašnji kanali i dovodni kanal (izvještaj)	1						Sekretarijat za prostorno planiranje Agencija za zaštitu životne sredine, Upravljač	3,930,000	IPA / državni budžet
1.1.10.	Redovno održavati sve unutrašnje kanale, dovodni kanal i obodni kanal	Evidencija održavanja	1						Upravljač	0	Budžet uprave Parka

1.1.11.	Redovno održavati ustave (drvene kapije)	Evidencija zamjene ustava	1						Upravljač	20,000	Budžet uprave Parka
1.1.12.	Sanirati kristalizacije bazene	Sanirani kristalizacioni bazeni (izvještaj)	1						Upravljač	294,159	IPA / državni budžet
1.1.13.	Redovno održavati kristalizacije i evaporacione bazene	Evidencija održavanja	1						Upravljač	0	Budžet uprave Parka
1.1.14.	Nabaviti mobilne solarne pumpe male visine dizanja i velikog protoka za lokalno upravljanje vodnim režimom u kristalizacionim i evaporacionim područjima III i IV pumpne stanice	Nabavljene pumpe	1						Upravljač, Agencija za zaštitu životne sredine, MERS	70,000	IPA / državni budžet
1.1.15.	Sanirati preostale nasipe	Sanirani svi preostali nasipi (izvještaj)	1						Upravljač, MERS	500.000	Kapitalni budžet, IPA

1.1.16.	Redovno održavati sve preostale nasipe	Evidencija održavanja	1						Upravljač	50,000	Budžet uprave Parka
1.1.17.	Sanirati rezervoare i ventile	Sanirani rezervoari i ventili (izvještaj)	2						Upravljač, MERS	50,000	Budžet uprave Parka
1.1.18.	Redovno održavati ventile	Evidencija održavanja	2						Upravljač	25,000	Budžet uprave Parka
1.1.19.	Obezbijediti električnu energiju iz solarnih panela	Postavljeni solarni paneli koji su u funkciji	2						Upravljač, CEDIS i EPCG	1,524,600	IPA / državni budžet
1.1.20.	Vršiti nadzor nad postavljanjem solarnih panela	Izvještaj nadzornog inženjera	2						Upravljač, CEDIS i EPCG	30,000	IPA / državni budžet

Šifra	Aktivnost	Pokazatelj realizacije aktivnosti	Prioritet	Period realizacije	Nadležni subjekti i partneri u realizaciji	Procijenjena sredstva	Izvori finansiranja
-------	-----------	-----------------------------------	-----------	--------------------	--	-----------------------	---------------------

				26	27	28	29	30			
1.2.1.	Pripremiti plan rada pumpi (u skladu sa Studijom zaštite i Hidrološkom studijom)	Pripremljen plan rada pumpi	1						Upravljač, experts	0	Budžet uprave Parka, projekat
1.2.2.	Upumpavati morsku vodu, ispušćavati višak vode i sprovesti kontrolu	Izveštaji o upravljanju vodnim režimom	1						Upravljač	500,000	Budžet uprave Parka
1.2.3.	Redovno mjeriti kvalitet vode, salinitet i dubinu vode u bazenima	Izveštaji o mjerenju kvaliteta vode, saliniteta i dubine vode u bazenima; baza podataka se redovno ažurira	1						Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju	0	Budžet uprave Parka
1.2.4.	Redovno mjeriti meteorološke podatke	Meteorološki podaci se redovno ažuriraju u bazi podataka	1						Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju	0	Budžet uprave Parka

1.3.3.	Kontrolisati i uklanjati invazivne biljne vrste	Izveštaji o sprovedenim aktivnostima kontrole i uklanjanja invazivnih biljnih vrsta	1						Upravljač, NVO	0	Budžet uprave Parka, projekti
1.3.4.	Održavati postojeće kućice za gniježđenje i zamjenjivati dotrajale	Održavana infrastruktura za gniježđenje (u skladu sa stručnim standardima) Broj kućica za gniježđenje ptica dovoljan je za potrebe gniježđenja	1						Upravljač	1,000	Budžet uprave Parka
1.3.5.	Pratiti korišćenje infrastrukture za gniježđenje	Rezultati monitoringa (ptice koriste infrastrukturu za gniježđenje)	1						Upravljač, NVO	0	Budžet uprave Parka, projekti

1.3.6.	Po potrebi postaviti zaštitu gnijezda od predatora (vidre, lisice, vrane)	Postavljena zaštita gnijezda od predatora (u skladu sa stručnim standardima)	1						Upravljač, NVO	15,000	Budžet uprave Parka, projekat
1.3.7.	Postaviti foto-zamke i pratiti faunu sisara	Rezultati monitoringa faune sisara	2						Upravljač, NVO	10,000	Budžet uprave Parka, projekti
1.3.8.	Regulisati rad pumpne stanice 16 radi omogućavanja dodatnog ulaska ribljih larvi i mlađi*	Redovni izvještaji o radu pumpne stanice (pokazuju da je rad regulisan tako da omogućava dodatni ulazak ribljih larvi i mlađi)	1						Upravljač	0	

1.3.9.	Sprovoditi monitoring riba*	Izveštaji o monitoringu riba (pumpna stanica omogućava ulazak ribljih larvi i mlađi u Solanu) i, po potrebi, predloži mjera očuvanja	2						Upravljač, NVO	5,000	Budžet uprave Parka, projekti
1.3.10.	Izlovljavati odrasle jedinke plavog raka*	Izveštaji o izlovu odraslih jedinki plavog raka	1						Upravljač, lokalna zajednica	4,000	Budžet uprave Parka, projekat
1.3.11.	Pratiti krivolov u saradnji sa nadležnim službama*	Izveštaji o monitoringu; prijave prekršaja	1						Upravljač, lovačka udruženja	0	
1.3.12.	Redovno sprovesti prstenovanje ptica*	Godišnji izvještaji o prstenovanju ptica	1						Upravljač, NVO	1,000	Budžet uprave Parka, NVO

Šifra	Aktivnost	Pokazatelj realizacije aktivnosti	Prioritet	Period realizacije					Nadležni subjekti i partneri u realizaciji	Procijenjena sredstva	Izvori finansiranja
				26	27	28	29	30			
1.4.1.	Sprovoditi redovni	Godišnji izvještaji o monitoringu sa	1							0	

	monitoring ptica koje se gnijezde okružene vodom i zahtijevaju stalnu vodenu površinu	georeferencirani m podacima o rasprostranjenosti, kvalitetu i površini staništa, procjenom stanja očuvanosti, pritiscima i prijetnjama i preporukama za adaptivno upravljanje							Upravljač, NVO CZIP		
1.4.2.	Održavati kućice i splavove za gniježđenje i vještačka ostrva za čigre, pelikane i flamingose	Postavljena infrastruktura za gniježđenje (u skladu sa stručnim standardima)	1						Upravljač, NVO CZIP	20,000	Budžet uprave Parka, projekti
1.4.3.	Po potrebi graditi ostrva od prirodnog materijala (zemlje) za flamingose	Izgrađena ostrva (ako se pokaže potrebnim)	2						Upravljač, NVO CZIP	50,000.00	Budžet uprave Parka, projekti
1.4.4.	Pratiti korišćenje infrastrukture za gniježđenje	Rezultati monitoringa (ptice koriste infrastrukturu za gniježđenje)	1						Upravljač	0	

[illegible]

Šifra	Aktivnost	Pokazatelj realizacije aktivnosti	Prioritet	Period realizacije					Nadležni subjekti i partneri u realizaciji	Procijenjena sredstva	Izvori finansiranja
				26	27	28	29	30			
1.5.1.	Sprovoditi redovni zimski monitoring ptica zimovalica i migratornih vrsta ptica	Godišnji izvještaji o monitoringu sa georeferenciranim podacima o rasprostranjenosti, kvalitetu i površini staništa, procjenom stanja očuvanosti, pritiscima i prijetnjama i preporukama za adaptivno upravljanje	1						Upravljač, NVO CZIP	0	

Šifra	Aktivnost	Pokazatelj realizacije aktivnosti	Prioritet	Period realizacije					Nadležni subjekti i partneri u realizaciji	Procijenjena sredstva	Izvori finansiranja
				26	27	28	29	30			
1.6.1.	Izraditi protokol i plan ispaše u saradnji sa	Pripremljeni protokol i plan ispaše	1						Upravljač, lokalna zajednica, NVO	0	

	lokalnom zajednicom										
1.6.2.	Po potrebi nabaviti i koristiti električne ograde	Nabavljene električne ograde (ako se pokaže potrebnim); evidencija njihove upotrebe	1						Upravljač	25,000	IPA
1.6.3.	Pratiti kretanje stoke u saradnji sa nadležnim službama	Izveštaji o monitoringu i incidentima	1						Upravljač, nadležne službe za kontrolu kretanja stoke	0	

Šifra	Aktivnost	Pokazatelj realizacije aktivnosti	Prioritet	Period realizacije					Nadležni subjekti i partneri u realizaciji	Procijenjena sredstva	Izvori finansiranja
				26	27	28	29	30			
1.7.1.	Sprovoditi redovni monitoring obalne lagune	Godišnji izvještaji o monitoringu i, po	1						Upravljač, NVO CZIP	10,000	Upravljač / projekti

2.1.1.	Utvrđiti poslovni model za proizvodnju soli	Izrada biznis plana za proizvodnju soli; proizvodi se „cvijet soli“	1						Upravljač	60,000	Donatori, projekat
2.1.2.	Pripremiti studiju izvodljivosti korišćenja peloida (ljekovitog blata)	Pripremljena studija izvodljivosti (obuhvata analizu blata – mikrobiološka, zdravstvena i korisna svojstva – kao i količinu i dubinu raspoloživog blata i ograničenja dozvoljenih količina)	2						Upravljač, NVO CZIP	10,000	Projekti
2.1.3.	Promovisati upotrebu plavog raka u ishrani	Najmanje jedna aktivnost komunikacije/saradnje godišnje (sastanak, prezentacija ili drugo)	2						Ribari, restorani, lokalna zajednica, posjetioči	0	
2.1.4.	Razmotriti druge vrste proizvoda na bazi soli	Ispitane mogućnosti za proizvode na bazi soli (iskazivanje interesovanja/poslovne	2						Upravljač i druge zainteresovane strane	120,000	Projekat Nature Returns

3.1.5.	Pokrenuti i ugovoriti odabrane poslovne ideje u okviru projekta Nature Returns: - Iznajmljivanje električnih trotineta - Kampersko stajalište - Vođeno posmatranje ptica	Broj iznajmljivanja Uređeno 10 mjesta za kampere Broj tura	2						Upravljač i privredni subjekti	110,000
3.1.6.	Uspostaviti sistem prečišćavanja otpadnih voda za muzej i kampersko stajalište	Postavljeno postrojenje za prečišćavanje							Privredni subjekt i Upravljač	10,000

Šifra	Aktivnost	Pokazatelj realizacije aktivnosti	Prioritet	Period realizacije					Nadležni subjekti i partneri u realizaciji	Procijenjena sredstva	Izvori finansiranja
				26	27	28	29	30			
3.2.1.	Podizati svijest lokalne zajednice o vrijednostima	Najmanje jedan događaj godišnje organizovan sa lokalnom zajednicom	2						Upravljač, Sekretarijat za ekologiju, Turistička organizacija, NVO, mediji, škole, preduzetnici	15,000	Budžet

	područja i pravilima ponašanja	u vezi sa vrijednostima područja najmanje an j om om u vezi									
3.2.2.	Podizati svijest posjetilaca o vrijednostima područja i pravilima ponašanja	Pripremljeni materijali o vrijednostima područja (brošure, informativne table); evidencija aktivnosti informisanja posjetilaca; godišnja evidencija distribucije materijala	1						NVO i Turistička organizacija, turističke agencije, Nacionalna turistička organizacija	5,000	Projekti

Šifra	Aktivnost	Pokazatelj realizacije aktivnosti	Prioritet	Period realizacije					Nadležni subjekti i partneri u realizaciji	Procijenjen a sredstva	Izvori finansiranja
				26	27	28	29	30			
4.1.1.	Uspostaviti participativno tijelo Parka prirode i redovno održavati sastanke	Uspostavljeno participativno tijelo; izvještaji sa sastanaka (najmanje dva godišnje nakon osnivanja tijela)	2						Predstavnici (stalni i tematski)	5,000	Budžet uprave Parka
4.1.2.	Promovisati lokalnu ponudu putem internet stranice Parka	Utvrđeni kriterijumi ko i kako može biti promovisan; internet stranica sadrži lokalnu ponudu (ažurira se godišnje)	2						Upravljač, Turistička organizacija Ulcinj, Sektor za poljoprivredu i ekologiju, NVO		
4.1.3.	Renovirati suvenirnicu na Solani	Projektna dokumentacija; renovirana suvenirnica	2						Upravljač, CZIP, Turistička organizacija Ulcinj, MSJA	30,000	IPA

4.1.4.	Omogućiti prodaju lokalnih proizvoda u suvenirnici	Lokalni proizvodi u ponudi suvenirnice (godišnje)	2						Upravljač, lokalni proizvođači, Turistička organizacija	0	
4.1.5.	Uspostaviti i redovno organizovati događaje usmjerene na saradnju sa lokalnom zajednicom i promociju lokalne zajednice i Solane, npr. „Ptice, so, ljudi“ – festival, kamp prstenovanja ptica i dr.e	Izveštaj o festivalu „Ptice, so, ljudi“, radionicama, kampu prstenovanja ptica itd.	1						Upravljač, MSJA, CZIP, Turistička organizacija Ulcinj, Opština, NVO	20,000	Budžet uprave Parka, projekat
4.1.6.	Ispitati mogućnost renoviranja hangara kao višenamjenskog prostora i postavljanja solarnih panelaa	Pripremljen izveštaj o mogućnostima renoviranja hangara	2						Uprava za kapitalne projekte, stečajni upravnik, EPCG	20,000	Eko-fond
4.1.7.	Podsticati razvoj ekoturističke ponude (biciklizam, pješačenje, posmatranje ptica i sakupljanje soli)	Evidencija ekoturističke ponude u lokalnoj zajednici (godišnje); održavanje sastanaka sa relevantnim organizacijama	2						Turistička organizacija Ulcinj, turističke agencije, NVO, Sekretarijat za poljoprivredu i ekologiju, planinarsko društvo, lokalni vodiči	500	Budžet upravljača
4.1.8.	Podsticati lokalnu zajednicu na održivo korišćenje prirodnih resursa	Evidencija načina podsticanja i dodijeljenih podsticaja (najmanje jedan oblik podsticaja do kraja perioda Plana upravljanja)	2						Upravljač, Sekretarijat za ekologiju, Turistička organizacija, NVO, mediji, škole, preduzetnici	0	
4.1.9.	Redovno pratiti rad lokalnih proizvođača i	Godišnja evidencija broja lokalnih proizvođača i pružalaca	2						Upravljač, Turistička organizacija	0	

	pružalaca turističkih usluga	turističkih usluga povezanih sa Solanom										
--	------------------------------	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Šifra	Aktivnost	Pokazatelj realizacije aktivnosti	Prioritet	Period realizacije					Nadležni subjekti i partneri u realizaciji	Procijenjena sredstva	Izvori finansiranja
				26	27	28	29	30			
5.1.1.	Pripremiti i usvojiti sve interne akte potrebne za upravljanje područjem i uskladiti ih sa zakonima, propisima i potrebama upravljanja	Usvojeni sljedeći interni akti: Pravilnik o unutrašnjem redu Akt o sistematizaciji radnih mjesta Plan korišćenja ličnih podataka (u vezi sa video-nadzorom) Godišnji program upravljanja (svake godine) Finansijski plan (svake godine) Plan razvoja ljudskih resursa Odluka o visini naknada za korišćenje resursa Plan upravljanja	1						Upravljač, stručnjaci/spoljni saradnici	5,000	Budžet uprave Parka, projekti

5.1.2.	Aktivno pratiti i učestvovati u pripremi državnih i lokalnih sektorskih strategija, programa i prostornih planova koji se odnose na zaštićena područja	Najmanje jedna aktivnost komunikacije/saradnje godišnje (sastanak, dopis ili drugo); pregled datih mišljenja, učešća u javnim raspravama itd.; učešće u donošenju Programa privremenih objekata (preduslov za infrastrukturu)	1						Upravljač	0	
5.1.3.	Učestvovati u sprovođenju Ramsarske i Bernske konvencije	Najmanje jedna aktivnost komunikacije/saradnje svake druge godine (sastanak, dopis ili drugo)	1						Upravljač, nacionalne kontakt osobe	0	
5.1.4.	Predložiti agroekološke mjere za okolno područje	Najmanje jedna agroekološka mjera predložena za okolno područje	3						Upravljač, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	0	
5.1.5.	Sarađivati sa nadležnim organima u postupcima iz oblasti životne sredine (ocjena	Pregled datih mišljenja, učešća u javnim raspravama itd.	1						Upravljač, Agencija za zaštitu životne sredine	0	

	prihvatljivosti za područja ekološke mreže i procjena uticaja na životnu sredinu)										
5.1.6.	Godišnje ocjenjivati realizaciju aktivnosti, a nakon pet godina ocijeniti ostvarivanje ciljeva Plana upravljanja	Ocjena sprovođenja Plana upravljanja u okviru godišnjih programa; izvještaj o realizaciji godišnjeg programa	1						Upravljač	0	

Šifra	Aktivnost	Pokazatelj realizacije aktivnosti	Prioritet	Period realizacije					Nadležni subjekti i partneri u realizaciji	Procijenjena sredstva	Izvori finansiranja
				26	27	28	29	30			
5.2.1.	Zaposliti 33 radnika u Parku prirode	Zaposlena 33 radnika: - direktor – 1 - služba opštih poslova – administrator, finansijski poslovi, održavanje higijene prostorija – 3 - stručna služba – 2 (biolozi itd.) - edukacija, interpretacija i saradnja sa lokalnom zajednicom – 3 - služba fizičke zaštite – 9 - služba održavanja – 10	1						Upravljač	2,500,000	Budžet uprave Parka

		- održavanje higijene životne sredine – 5									
5.2.2.	Obezbijediti kontinuiranu obuku svih zaposlenih u skladu sa potrebama njihovih radnih mjesta	Najmanje jedna obuka po zaposlenom godišnje; kompetencije zaposlenih odgovaraju potrebama upravljanja	1						Upravljač, inspekcije, JP Nacionalni parkovi Crne Gore, NVO	10,000	Budžet uprave Parka, donatori, projekti
5.2.3.	Redovno sprovoditi nadzor u saradnji sa nadležnim službama (komunalna inspekcija, policija itd.)	Izveštaji o monitoringu; prijave prekršaja	1						Upravljač, Ministarstvo unutrašnjih poslova, inspekcija (Ministarstvo), Ministarstvo poljoprivrede, lovačko udruženje, JP za uzgoj divljači, Sekretarijat za ekologiju	0	
5.2.4.	Podsticati umrežavanje i razmjenu	Učešće na najmanje dva događaja godišnje; najmanje	1						Upravljač	10,000	Budžet uprave Parka, projekat

	iskustava među zaposlenima u Parku kroz učešće na državnim i međunarodnim događajima iz djelokruga rada Parka	jedan godišnji sastanak radi razmjene iskustava									
5.2.5.	Uspostaviti sveobuhvatnu bazu podataka Parka i redovno je ažurirati podacima iz istraživanja, monitoringa, nadzora i drugim informacijama važnim za upravljanjesveobuhvatnu i je	Razvijena baza podataka; baza se ažurira i funkcionalna je; evidencija se ažurira jednom godišnje	1						Upravljač	0	
5.2.6.	Razviti i održavati internet stranicu Parka prirode	Izrađena internet stranica; redovno ažuriranje (najmanje jedna novost mjesečno, svi akti i dokumenti dostupni na stranici...)	1						Upravljač	10,000	Budžet uprave Parka
5.2.7.	Sprovoditi kontinuirane komunikacione aktivnosti i povremene kampanje usmjerene ka	Najmanje jedna aktivnost komunikacije/saradnje godišnje (sastanak, dopis ili drugo)a	1						Upravljač	0	

	lokalnoj zajednici i široj javnosti										
5.2.8.	Prijavljivati projekte za finansiranje iz spoljnih izvora radi obezbjeđivanja dodatnih sredstava za očuvanje vrsta i staništa	Najmanje jedan projekat prijavljen i realizovan tokom perioda Plana upravljanja	1						Upravljač	0	

Šifra	Aktivnost	Pokazatelj realizacije aktivnosti	Prioritet	Period realizacije					Nadležni subjekti i partneri u realizaciji	Procijenjena sredstva	Izvori finansiranja
				26	27	28	29	30			
5.3.1.	Opremiti kancelarije uprave Parka u okviru Muzeja ptica i soli	Park ima funkcionalno sjedište koje zadovoljava njegove potrebe	1						Upravljač	20,000	Budžet uprave Parka
5.3.2.	Redovno održavati kancelarijske prostorije/sjedište Parka	Evidencija troškova održavanja	1						Upravljač	50,000	Budžet uprave Parka
5.3.3.	Operativni troškovi (službena putovanja i komunalne usluge)	Evidencija operativnih troškova	1						Upravljač	200,000	Budžet uprave Parka

5.3.4.	Nabaviti, redovno održavati i dopunjavati opremu za upravljanje Parkom	Svi zaposleni u Parku imaju neophodnu kancelarijsku i terensku opremu za sprovođenje aktivnosti iz Plana upravljanja: računare, vozilo/automobil, električne motocikle za nadzor, plovilo za monitoring ulaza u Solanu, GPS uređaje; Sva oprema se redovno održava							Upravljač	200,000	Budžet uprave Parka, projekti,
5.3.5.	Obilježiti i održavati granice zaštićenog područja	Izveštaj o obilježavanju granica zaštićenog područja							Upravljač, Katastar, Sekretarijat za prostorno planiranje, geometar, Ministarstvo ekologije	15,000	IPA, projekat
5.3.6.	Postaviti ograde i prepreke na ulazima u Solanu	Izveštaj o postavljanju ograda i prepreka na ulazu u Solanu							Sekretarijat za komunalne poslove preko opštinskog komunalnog preduzeća	30,000	Budžet uprave Parka, projekti
5.3.7.	Uspostaviti i održavati video-nadzor na Solani	Nabavljen sistem video-nadzora; evidencija održavanja video-nadzora							Upravljač, Agencija za zaštitu ličnih podataka	10,000	Budžet uprave Parka, projekat